

במבט

ספרי לימוד במדע וטכנולוגיה לבית הספר היסודי

תפיסת הקיימות (sustainability)

הסדרה "במבט חדש" מתבססת על התפיסה הרציונלית המכירה במדע ובטכנולוגיה כחלק מעולם ההווה והעתיד. היא מתייחסת בחיוב לקדמה, ומדגישה את תרומתם של פיתוחים מדעיים וטכנולוגיים לקידום איכות החיים של בני-האדם. עם זאת, ניצול משאבי הטבע על-ידי האדם מעלה שאלות רבות-משמעות לגבי עתידו של כדור-הארץ ולגבי המחיר הסביבתי והתרבותי שיש לשימוש הבלתי-מרוסן בהם. הבנה זו הובילה לפיתוח תפיסת הקיימות¹, שמשמעותה שימוש נבון במשאבי הטבע על-מנת להמשיך את קיומם של אורחות החיים, התעשיות, החקלאות, התחבורה והיישובים המספקים את צרכינו בהווה מבלי לפגוע ביכולת לספק את צורכי הדורות הבאים. "קיימות" הוא מונח שקבעה האקדמיה ללשון כתרגום של המושג sustainability, שפירושו היכולת לשרוד לאורך זמן ולהיות בר-קיימא. תפיסת הקיימות עונה על הצורך ביישום עקרונות של פיתוח בר-קיימא – פיתוח שאינו הרסני, הנעזר במדע ובטכנולוגיה. פיתוח בר-קיימא מציב במרכז את האינטרסים המשותפים שיש לחברה ולתעשייה באימוץ חדשנות טכנולוגית המכוונת לשמירה על הסביבה בעזרת שימוש מושכל במשאביה ובאימוץ אורחות חיים של קיימות.

הסדרה "במבט חדש" חותרת להנחיל ללומדים אוריינות סביבתית, המתבטאת ביישום העקרונות של קיימות ופיתוח בר-קיימא מתוך מודעות לסכנות הטמונות בפגיעה באיכות הסביבה; בטיפול מעורבות ואחריות כלפי הסביבה; ובעיצוב התנהגויות של הפרט והחברה בתחום זה.

עקרונות מנחים

- בעזרת יכולת החשיבה, התבונה והיכולת הטכנולוגית, למד האדם לשנות תנאים בסביבות החיים שלו ולהתאימן לצרכיו. האדם הגביר את יכולתו להתקיים ברווחה, להתפתח ולהסתגל לחיים בסביבות שונות.
- האדם משפיע בפעילותו על מרכיבי הסביבה ופוגע במערכת האקולוגית. פגיעה זו עלולה לפגוע במערכת החיים על פני כדור-הארץ ובאיכות חייו של האדם.
- על האדם מוטלת האחריות המוסרית והמעשית למנוע ככל האפשר פגיעה במרכיבי המערכות האקולוגיות.
- יש לטפח את המודעות לכך שהאוריינות הסביבתית הינה חלק בלתי-נפרד מתרבותו של כל אזרח נאור במדינה דמוקרטית.
- יש להגביר את המודעות להשפעה של הידע שהפרט רוכש על תהליכים של קבלת החלטות במישור האישי ובמישור החברתי-המדיני.
- יש לחזק את ההכרה בחשיבותם של שיקולים ערכיים, מוסריים ותרבותיים במסגרת תהליך של קבלת החלטות הקשורות לשינוי התנהגות.

¹ קיימות פיתוח בר-קיימא, המשרד לאיכות הסביבה, 2002, אגינדה 21 והצהרת ריו – רקע, תקציר והיבטים ישראליים, ירושלים.